

N:o 14.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, med förslag till ändrad lydelse af 5 § i den emellan Sverige och Norge upprättade riksakt; gifven Stockholms slott den 31 januari 1891.

Under åberopande af bifogade protokoll öfver justitiedepartementsärenden, förda i sammansatt svenskt-norskt statsråd den 17, 23 och 28 innevarande januari och i svenskt statsråd denna dag, vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att för sin del besluta ändring af och tillägg till 5 § i den emellan Sverige och Norge upprättade riksakt i enlighet med närlagda förslag till ny lydelse af nämnda §; dock med förbehåll att beslutet icke blifver gällande med mindre dels Riksdagen antager det förslag till ändrad lydelse af 11 § regeringsformen, hvilket i särskild proposition af denna dag framställes, dels ock sådan ändrad lydelse af 5 § riksakten, som nu föreslagits Riksdagen till antagande, för Norges del beslutes af det Storting, som tidigast kan i ämnet fatta beslut.

Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

Aug. Östergren.

Förslag

till bestämmelse om ändring af och tillägg till 5 §
i riksakten.

Riksaktens 5 § skall erhålla följande lydelse:

Såväl den norske statsministern som de tvenne statsråd, hvilka åtfölja Konungen, skola hafva säte och öfverläggningsstämma i det svenska statsrådet, enär ämnen der förehafvas, hvilka angå begge rikena. I dylika mål skall den i Norge varande regeringens betänkande inhemtas, så vida de ej fordra ett så hastigt afgörande, att tiden sådant icke medgifver.

Då inför Konungen i det norska statsrådet, enär och ehvar det är samladt, ämnen förehafvas, som angå båda rikena, skola trenne ledamöter af det svenska statsrådet der äfven hafva säte och stämma; och bör, så vida ej ett hastigt afgörande är af nöden, utlåtande i dessa ämnen inhemtas från den tillförordnade regeringen i Sverige.

Ministeriella (diplomatiska) mål, ehvad de omedelbart angå båda rikena eller omedelbart blott det ena men tillika medelbart äfven det andra, så ock frågor om tillsättande af sändebud hos främmande magter och tjänstemän vid beskickningarne afgöras af Konungen i närvaro af tre ledamöter af hvartdera rikets statsråd. Dock kan sådant ärende, der Konungen finner det lämpligt, föredragas i statsråd, så sammansatt, som i första eller andra stycket af denna § är nämndt. Föredragningen af de ministeriella (diplomatiska) målen och ofvan nämnde utnämningar tillhör ministern för utrikes ärendena; skolande samtliga närvarande statsrådsledamöter innan Konungen fattar beslut till protokollet yttra sina meningar under den ansvarighet, hvartdera rikets grundlag bestämmer.

Alla meddelanden i ministeriella (diplomatiska) mål till främmande magt eller Konungens sändebud i utlandet skola utan afseende å ärendets beskaffenhet ske genom ministern för utrikes ärendena.

Svenska Riksdagens konstitutionsutskott samt en af hvarje norskt Storting vid början af dess förhandlingar utvald komité af högst tjugo ledamöter ege att, hvar för sig, äska de öfver ministeriella (diplomatiska) ärenden förda protokoll, dock endast i det, som rör allmänt kända och af utskottet eller komitén uppgifna händelser; och skola protokollen eller afskrifter deraf till utskottet eller komitén utlemnas på Konungens befallning, meddelad i den ordning, som ofvan föreskrifves i fråga om beslut i ministeriella (diplomatiska) ärenden. Ej må utlemnadt protokoll eller något af dess innehåll offentliggöras, der ej sådan åtgärd påkallas af bestämmelserna i regeringsformens 106 eller 107 § eller i norska grundlagens 30 §. I annat fall eller i annan ordning än nu är sagdt må Riksdagen eller Stortinget icke kunna fordra utlemnande af protokoll eller handlingar i ministeriella (diplomatiska) ärenden. •

Utdrag af protokollet öfver ett justitiedepartementsärende, hållet inför Hans Maj:t Konungen i sammansatt svenskt och norskt statsråd å Stockholms slott lördagen den 17 januari 1891,

i närvaro af:

Hans excellens herr statsministern friherre ÅKERHJELM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve LEWENHAUPT,
Hans excellens norske herr statsministern GRAM,
Svenske statsråden: herr friherre VON OTTER,
herr WENNERBERG,
friherre PALMSTIERNA,
friherre VON ESSEN,
friherre ÅKERHJELM,
ÖSTERGREN,
GROLL,
WIKBLAD,
Norske statsråden: ROLL,
THORNE.

Hans Maj:t Konungen behagade i nåder yttra:

»Af min konungsliga pligt manad att efter förmåga söka betrygga och främja den förening, som till mina tvenne folks lycka nu redan under tre fjerdedels sekel egt bestånd, tror jag det vara angeläget undanrödja allt, som skulle kunna framkalla misstroende och misshälligheter emellan brödrafolken, försvaga föreningen samt sålunda motverka det höga mål jag i mitt valspråk uttalat.

De förenade folkens önsknings icke mindre än rikenas välförstådda intressen anvisa dem en fredlig utveckling inom deras likasom af sjelfva naturen utstakade gränser. Men de måste icke desto mindre vara tillreds att skydda dessa intressen och önsknings, såsom det anstår fria och sjelfständiga stater. Båda måste därför samvetsgrannt deltaga i det gemensamma försvarets bördor på ett sätt och i en utsträckning, som motsvarar hvaradera rikets folkmängd och läge.

Hvad i detta hänseende återstår att göra blifver föremål för framtida pröfning i lagbestämd ordning. För ögonblicket och vid detta tillfälle framträder för min tanke önskvärdheten af förändring af nu gällande riksakt i syfte att vid behandlingen af ministeriella (diplomatiska) mål äfven åt Norge må inrymmas ett deltagande, rättvist motsvarande dess genom föreningen tillförsäkrade statsrättsliga sjelfständighet.

Detta kan naturligtvis nu endast ske under iakttagande af oundvikliga hänsyn till de alltsedan lång tid tillbaka bestående faktiska förhållandena, äfvensom ock i möjligaste måtto med anknytning till grundsatserna i redan tillförene å bane bragta förslag rörande samma sak.

Ett mål, så viktigt för brödrafolkens framtida styrka, frid och lycka, så magtpåliggande äfven för hvarje unionskonung, hvilken önskar med oveld skipa rätt åt båda sidor är i sanning väl värdt ett ömsidigt och ärligt tillmötesgående. Det bör ock fordra detta.

Förtröstansfullt räknar jag derpå hos begge rikenas upplysta statsråd.

Emellertid tror jag, att ett så grannliga ärende lättast skall kunna bringas till godt slut i fall det först blifver förberedt mellan två af mig, på hvaradera rikets statsråds hemställen utvalda statsrådsledamöter, en svensk och en norsk, innan det företages till behandling inför mig i statsråd.

När ärendet af desse tvenne förtroendemän blifvit nöjaktigt beredt och alltså utsigterna till öfverenskommelse befästade — hvilket jag varmt önskar ej måtte länge dröja — *då* synes mig ögonblicket inne att företaga denna frågas realitet i ett statsråd af samma art, som det här nu församlade. Sedan derefter den norska regeringens betänkande såsom vanligt blifvit inhemtadt, kommer saken åter till slutligt afgörande.»

Hans Maj:t Konungen uppmanade derefter det svenska och det norska statsrådet att hvar för sig föreslå en statsrådsledamot att förbereda ofvanberörda ärende.

Hans excellens svenske herr statsministern hemstälde å det svenska statsrådets vägnar, att Hans Maj:t Konungen ville lemna det ifrågasatta uppdraget åt statsrådet och chefen för justitiedepartementet.

Hans excellens norske herr statsministern anförde, att statsrådsafdelningen vore med den norska regeringen enig i att tillråda den föreslagna åtgärden och att från norsk sida statsrådet Roll vore utsedd att deltaga i det förberedande arbetet.

Hans Maj:t Konungen täcktes i nåder uppdraga åt chefen för justitiedepartementet och statsrådet Roll att, med hänsyn till hvad Hans Maj:t Konungen till dagens protokoll yttrat, gemensamt utarbeta förslag till ändring i och tillägg till den nu gällande riksakten.

Ex protocollo

Carl Boheman.

Utdrag af protokollet öfver ett justitiedepartementsärende, hållet inför Hans Maj:t Konungen i sammansatt svenskt och norskt statsråd å Stockholms slott fredagen den 23 januari 1891,

i närvaro af:

Hans excellens herr statsministern friherre ÅKERHJELM,
 Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve LEWENHAUPT,
 Hans excellens norske herr statsministern GRAM,
 Svenske statsråden: herr friherre VON OTTER,
                   herr WENNERBERG,
                   friherre PALMSTIerna,
                   friherre VON ESSEN,
                   friherre ÅKERHJELM,
                   ÖSTERGREN,
                   GROLL,
                   WIKBLAD.
 Norske statsråden: ROLL,
                   THORNE.

Sedan det, genom beslut i sammansatt statsråd den 17 innevarande januari, blifvit uppdraget åt chefen för justitiedepartementet och statsrådet Roll att gemensamt utarbета förslag till riksaktsbestämmelser om behandlingen af ministeriella (diplomatiska) mål, så föredrog nu chefen för justitiedepartementet två, detta protokoll bilagda, med litt. A och B märkta underdåniga skrifter, affattade den ena på svenska och den

andra på norska språket; och inhemtades af dessa skrifter, att chefen för justitiedepartementet och statsrådet Roll efter hållna öfverläggningar i ämnet gemensamt afgifvit ett i skrivelserna intaget förslag till bestämmelser angående ändring i och tillägg till § 5 i den emellan Sverige och Norge upprättade riksakt.

På statsådets enhälliga tillstyrkande täcktes Hans Maj:t Konungen i nåder besluta, att norska regeringens yttrande öfver ofvan omförmälda förslag skall inhemtas.

Ex protocollo
Carl Boheman.

Bil. litt. A.

TILL KONUNGEN.

Genom nådigt beslut, fattadt i sammansatt svenskt-norskt statsråd den 17 innevarande januari, har det blifvit uppdraget åt undertecknade ledamöter af Eders Kongl. Maj:ts svenska och norska statsråd att gemensamt utarbета förslag till riksaktsbestämmelser om behandlingen af ministeriella (diplomatiska) mål, och få vi, efter hållna öfverläggningar i ämnet, såsom resultat af dessa öfverläggningar afgifva följande:

Förslag

till bestämmelser angående ändring af och tillägg till § 5 i den mellan Sverige och Norge upprättade riksakt.

Riksaktens § 5 skall härefter lyda som följer:

Så väl den norske statsministern som de tvenne statsråd, hvilka åtfölja Konungen, skola hafva säte och öfverläggningsstämma i det svenska statsrådet, enär ämnen der förehafvas, hvilka angå begge rikena. I dylika mål skall den i Norge varande regeringens betänkande inhemtas, så vida de ej fordra ett så hastigt afgörande, att tiden sådant icke medgifver.

Då inför Konungen i det norska statsrådet, enär och ehvar det är samladt, ämnen förehafvas, som angå båda rikena, skola trenne ledamöter af det svenska statsrådet der äfven hafva säte och stämma; och bör, så vida ej ett hastigt afgörande är af nöden, utlåtande i dessa ämnen inhemtas från den tillförordnade regeringen i Sverige.

Ministeriella (diplomatiska) mål, ehvad de omedelbart angå båda rikena eller omedelbart blott det ena men tillika medelbart äfven det andra, så ock frågor om tillsättande af sändebud hos främmande magter och tjänstemän vid beskickningarne afgöras af Konungen i närvaro af tre ledamöter af hvartdera rikets statsråd. Dock kan sådant ärende, der Konungen finner det lämpligt, föredragas i statsråd, så sammansatt, som i första eller andra stycket af denna § är nämndt. Föredragningen af de ministeriella (diplomatiska) målen och ofvan nämnde utnämningar tillhör ministern för utrikes ärendena; skolande samtliga närvarande statsrådsledamöter, innan Konungen fattar beslut, till protokollet yttra sina meningar under den ansvarighet, hvartdera rikets grundlag bestämmer.

Alla meddelanden i ministeriella (diplomatiska) mål till främmande magt eller Konungens sändebud i utlandet skola utan afseende å ärendets beskaffenhet ske genom ministern för utrikes ärendena.

Svenska Riksdagens konstitutionsutskott samt en af hvarje norskt Storting vid början af dess förhandlingar utvald komité af högst tjugo ledamöter ega att, hvar för sig, äska de öfver ministeriella (diplomatiska) ärenden förda protokoll, dock endast i det, som rör allmänt kända och af utskottet eller komitén uppgifna händelser; och skola protokollen eller afskrifter deraf till utskottet eller komitén utlemnas på Konungens befallning, meddelad i den ordning, som ofvan föreskrifves i fråga om beslut i ministeriella (diplomatiska) ärenden. Ej må utlemnadt protokoll eller något af dess innehåll offentliggöras, der ej sådan åtgärd påkallas af bestämmelserna i regeringsformens 106 eller 107 § eller i norska grundlagens 30 §. I annat fall eller i annan ordning än nu är sagdt må Riksdagen eller Stortinget icke kunna fordra utlemnande af protokoll eller handlingar i ministeriella (diplomatiska) ärenden.

I det vi, såsom af förslaget synes, för öfrigt hållit oss inom omfånget för de tidigare i frågan förda förhandlingar, hafva vi ansett oss böra föreslå, att det skall vara Konungen förbehållet att låta ministeriella mål behandlas i sammansatt statsråd, hvarigenom icke allenast den hittills i detta hänseende följda praxis blefve lagfäst, utan äfven tillfälle öppnades att i större utsträckning än hittills öfverföra ministeriella mål till behandling i sådant statsråd. Derjemte hafva vi trott oss böra begagna tillfället att i andra stycket af riksaktens 5:te § införa

tillägg om inhemtande af den i Sverige tillförordnade regeringens betänkande i mål, som behandlas i norskt-svenskt statsråd, hvilket tillägg fullständigt motsvarar bestämmelsen i första stycket om inhemtande af den i Norge varande regeringens betänkande i mål, som handläggas i svenskt-norskt statsråd. Det har synt oss vara så mycket mera skäl att på angifvet sätt fullständiga det ifrågavarande stycket, som, efter hvad ofvan är antydt, det sammansatta statsrådets verksamhetsfält kunde komma att utvidgas. Tillägget skulle, så vidt de faktiska förhållandenas olikhet medgifver, på det här ifrågavarande området införa full ömsesidig likställighet, ty, likasom den motsvarande bestämmelsen i §:ns första stycke, häntyder tillägget på det i regeln bestående förhållandet, att i det rike, af hvares statsråd blott tre ledamöter skola vara närvarande i det sammansatta statsrådet, finnes tillsatt en regering, som fungerar under Konungens frånvaro.

På sätt förut är nämndt, hafva vissa ministeriella mål, enligt gammal praxis, blifvit behandlade i sammansatt statsråd. Häraf har följden varit, att protokoll och handlingar i dessa mål blifvit förelagda riksdagen och stortinget till konstitutionel granskning; och vi förutsätta, att så äfven kommer att förhållas, om det af oss afgifna förslaget antages.

Underdånigst

Aug. Östergren.

Ferd. Roll.

Stockholm den 22 januari 1891.

Bil. litt. B.

Til Kongen!

Ved Deres Majestæts naadigste Bestemmelse, afgiven i sammensat svensk-norsk Statsraad den 17:de Januar sidstleden, er det overdraget undertegnede Medlemmer af Deres Majestæts norske og svenske Statsraad i Forening at udarbeide Forslag til Rigsaktsbestemmelse angaaende Behandlingen af diplomatiske (ministerielle) Sager. Som Resultat af vore Overlægninger tillade vi os i Underdanighed at fremlægge følgende

Forslag

til Bestemmelse angaaende Forandring af og Tillæg til § 5 i den mellem Norge og Sverige oprettede Rigsakt.

Rigsaktens § 5 skal herefter lyde som følger:

»Saavel den norske Statsminister, som de tvende norske Statsraader, der følge Kongen, have Sæde og delibererende Stemme i det svenske Statsraad, naar sammesteds forhandles Gjenstande, som angaa begge Riger. I saadanne Sager bør tillige den i Norge værende Regjerings Betænkning indhentes, medmindre Sagerne udfordre saa hastig Afgjørelse, at Tid dertil ei gives.

Saa ofte hos Kongen i det norske Statsraad, naar og hvor det er samlet, Gjenstande forhandles, som angaa begge Riger, skulle tre Medlemmer af det svenske Statsraad ogsaa der have Sæde og Stemme og bør, forsaavidt ikke en hastig Afgjørelse paakræves, Udtalelse angaaende disse Gjenstande indhentes fra den tilforordnede Regjering i Sverige.

Diplomatiske (ministerielle) Sager, hvad enten de umiddelbart angaar begge Riger eller umiddelbart blot det ene, men tillige middelbart ogsaa det andet, saavel som Spørgsmaal om Udnævnelse af Gesandter hos fremmede Magter og Tjenestemænd ved Gesandtskaberne af-

gjöres af Kongen i Overvær af tre Medlemmer af hvert Riges Statsraad. Dog kan saadant Anliggende, hvis Kongen finder det tjenligt, foredrages i Statsraad sammensat saaledes som i første eller andet Afsnit af denne § er sagt. Ministeren for de udenrigske Anliggender har at foredrage diplomatiske (ministerielle) Sager og de ovenomhandlede Udnævnelser. Samtlige tilstedeværende Statsraadsmedlemmer skulle, inden Kongen fatter sin Beslutning, til Protokollen udtale sin Mening under den Ansvarlighed, hvert Riges Grundlov bestemmer.

Alle Meddelelser i diplomatiske (ministerielle) Sager til fremmede Magter eller til Kongens Gesandter i Udlandet skulle uden Hensyn til Gjenstandens Beskaffenhet ske gennem Ministeren for de udenrigske Anliggender.

En af Norges Storting ved Begyndelsen af dets Forhandlinger udnævnt Komité af indtil 20 Medlemmer samt Sveriges Rigsdags Konstitutions-Utskott er hver for sig berettiget til at fordre sig forelagt de over diplomatiske (ministerielle) Sager førte Protokoller, dog kun forsaavidt angaar almindelig kjendte og af Komitéen eller Utskottet angivne Tilfælde, og skulle Protokollerne eller Afskrifter deraf udleveres Komitéen eller Utskottet efter Beslutning fattet af Kongen paa samme Maade som foran bestemt med Hensyn til Beslutninger i diplomatiske (ministerielle) Sager. Hverken udleveret Protokol eller noget af dens Indhold maa offentliggjøres, medmindre saadan Forföining paakræves af Bestemmelserne i den norske Grundlovs § 30 eller i den svenske Regjeringsforms § 106 eller § 107. I andre Tilfælde eller paa anden Maade end nu er sagt har Stortinget eller Rigsdagen ikke Ret til at erholde sig udleveret Protokoller eller Aktstykker angaaende diplomatiske (ministerielle) Sager.

Idet vi, som det vil sees, förövrigt har holdt os indenfor Rammen af de tidligere om Spörqsmaalet førte Forhandlinger, har vi fundet os foranledigede til at foreslaa, at det skal være Kongen forbeholdt at lade diplomatiske Sager behandle i sammensat Statsraad, saaledes at ikke alene den hidtil i saa Henseende befulgte Fremgangsmaade derigjennem erholder Stadfæstelse, men ogsaa Adgang aabnes til i videre Udstrækning at overføre diplomatiske Sager til Behandling i saadant Statsraad. Derhos har vi fundet at burde benytte Leiligheden til ogsaa at söge Rigsaktens § 5, 2:det Afsnit, givet et Tillæg om Indhentelse af den i Sverige tilforordnede Regjerings Betænkning i Sager, der be-

handles i norsk-svensk Statsraad, fuldstændigt svarende til Paabudet om Indhentelse af den norske Regjerings Betænkning i Sager, der behandles i svensk-norsk Statsraad. Det har forekommet os, at der var saa meget større Opfordring til nu at give det nævnte Afsnit denne Udfyldning, som der, efter hvad ovenfor er antydet, er Tale om at udvide det sammensatte Statsraads Virkekreds. Tillægget vil, saavidt de faktiske Forholds Forskjellighed medgiver, paa det her omhandlede Omraade indføre fuld gjensidig Ligestillethed, idet Tillægget ligesom den tilsvarende Bestemmelse i §:ens første Afsnit sigter til det regelmæssigt bestaaende Forhold, at i det Rige, af hvis Raad kun tre Medlemmer skulle deltage i det sammensatte Statsraad, er under Kongens Fravær indsat en Regjering.

Som foran nævnt har visse diplomatiske Sager efter gammel Praxis været behandlede i sammensat Statsraad. Heraf har fulgt, at Protokoller og Aktstykker i disse Sager er blevet forelagte Storthinget og Rigsdagen til konstitutionel Granskning, og vi forudsætter, at saa ogsaa vil blive forholdt, om det af os afgivne Forslag antages.

Stockholm den 22 Januar 1891.

Underdanigst

Ferd. Roll.

Aug. Östergren.

Utdrag af protokollet öfver ett justitiedepartementsärende, hållet inför Hans Maj:t Konungen i sammansatt svenskt och norskt statsråd å Stockholms slott onsdagen den 28 januari 1891,

i närvaro af:

Hans excellens herr statsministern friherre ÅKERHJELM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve LEWENHAUPT,
Hans excellens norske herr statsministern GRAM,
Svenske statsråden: herr friherre von Otter,
herr WENNERBERG,
friherre PALMSTIERNÄ,
friherre von ESSEN,
friherre ÅKERHJELM,
ÖSTERGREN,
GROLL,
WIKBLAD,
Norske statsråden: ROLL,
THORNE.

Chefen för svenska justitiedepartementet statsrådet Östergren anmälde i underdånighet:

1:o) det af honom och statsrådet Roll utarbetade, i sammansatta statsrådets protokoll för den 23 innevarande januari omförmälda förslag till bestämmelser angående ändring i och tillägg till § 5 i den emellan Sverige och Norge upprättade riksakt, enligt hvilket förslag nämnda § skulle erhålla följande lydelse:

»Så väl den norske statsministern som de tvenne statsråd, hvilka åtfölja Konungen, skola hafva säte och öfverläggningsstämma i det svenska statsrådet, enär ämnen der förehafvas, hvilka angå begge rikena. I dylika mål skall den i Norge varande regeringens betänkande inhemtas, så vida de ej fordra ett så hastigt afgörande, att tiden sådant icke medgifver.

Då inför Konungen i det norska statsrådet, enär och ehvar det är samladt, ämnen förehafvas, som angå båda rikena, skola trenne ledamöter af det svenska statsrådet der äfven hafva säte och stämma; och bör, så vida ej ett hastigt afgörande är af nöden, utlåtande i dessa ämnen inhemtas från den tillförordnade regeringen i Sverige.

Ministeriella (diplomatiska) mål, ehvad de omedelbart angå båda rikena eller omedelbart blott det ena men tillika medelbart äfven det andra, så ock frågor om tillsättande af sändebud hos främmande magter och tjenstemän vid beskickningarne afgöras af Konungen i närvaro af tre ledamöter af hvartdera rikets statsråd. Dock kan sådant ärende, der Konungen finner det lämpligt, föredragas i statsråd, så sammansatt, som i första eller andra stycket af denna § är nämndt. Föredragningen af de ministeriella (diplomatiska) målen och ofvan nämnde utnämningar tillhör ministern för utrikes ärendena; skolande samtliga närvarande statsrådsledamöter innan Konungen fattar beslut till protokollet yttra sina meningar under den ansvarighet, hvartdera rikets grundlag bestämmer.

Alla meddelanden i ministeriella (diplomatiska) mål till främmande magt eller Konungens sändebud i utlandet skola utan afseende å ärendets beskaffenhet ske genom ministern för utrikes ärendena.

Svenska riksdagens konstitutionsutskott samt en af hvarje norskt storting vid början af dess förhandlingar utvald komité af högst tjugo ledamöter ega att, hvar för sig, äska de öfver ministeriella (diplomatiska) ärenden förda protokoll, dock endast i det, som rör allmänt kända och af utskottet eller komitén uppgifna händelser; och skola protokollen eller afskrifter deraf till utskottet eller komitén utlemnas på Konungens befallning, meddelad i den ordning, som föreskrifves i fråga om beslut i ministeriella (diplomatiska) ärenden. Ej må utlemnadt protokoll eller något af dess innehåll offentliggöras, der ej sådan åtgärd påkallas af bestämmelserna i regeringsformens 106 eller 107 § eller i norska grundlagens 30 §. I annat fall eller i annan ordning än nu är sagdt må riksdagen eller stortinget icke kunna fordra utlemnande af protokoll eller handlingar i ministeriella (diplomatiska) ärenden.»

2:o) Norska regeringens öfver ofvan intagna förslag afgifna underdåniga betänkande af den 26 januari, hvilket betänkande finnes detta protokoll bilagdt.

Sedan departementschefen redogjort för innehållet af nämnda betänkande, afgaf det svenska statsrådet följande gemensamma yttrande:

»Ehuru hvarken riksakten eller någon annan unionell lag åt Norge inrymmer delaktighet i de ministeriella målens behandling, har dock härvarande norske statsministern, enligt ett i ministerielt statsråd fattadt samt den 13 april 1835 af Kongl. Maj:t i norskt statsråd tillkännagifvet och i Norge offentliggjordt beslut, derefter öfvervarit behandlingen af dylika mål. Sedan Norge sålunda blifvit representeradt i det ministeriella statsrådet, var det att emotse, att den år 1885 vidtagna ändringen af 11 § i Sveriges regeringsform skulle frammana och i viss mån gifva stöd åt de anspråk, hvilka från norsk sida tid efter annan framstälts om inrymmande åt det norska statsrådet af ett ökad inflytande vid ministeriella målens afgörande. Den nämnda grundlagsändringen, hvarigenom antalet af de i behandlingen af dylika mål deltagande svenska statsråden ökats från två till tre, synes väl icke utgöra anledning att i den ministeriella konseljen bereda plats åt mer än en ledamot af det norska statsrådet jemte den norska statsministern. Men då vid de förhandlingar i förevarande ämne, hvilka egde rum åren 1885 och 1886, Eders Kongl. Maj:t på tillstyrkande af statsrådet gifvit befallning om utarbetandet af förslag till lag, enligt hvilken den ministeriella konseljen skulle bestå af tre ledamöter af det svenska och tre ledamöter af det norska statsrådet, samt en sådan anordning synes vara egnad att så vidt sådant är möjligt utan väsentligen genomgripande ändringar i de för föreningen gällande bestämmelser utjemna den olika uppfattning, som råder i fråga om det inflytande hvardera riket bör hafva på de ministeriella ärendenas behandling, finner det svenska statsrådet den ståndpunkt i samma fråga, hvilken sålunda vid ett föregående tillfälle från svensk sida intagits, böra vidhållas. Vid detta förhållande och enär det af chefen för justitiedepartementet och en ledamot af härvarande norska statsrådsafdelning nu utarbetade förslag till ändring af riksaktens 5 §, ordnar den ministeriella konseljens sammansättning så, som nyss är nämndt, samt med förslaget tillika åsyftas dels att reglera och lagfästa en länge följd praxis, enligt hvilken ministeriella mål kunna föredragas och afgöras jemväl i sammansatt statsråd, dels ock att i andra stycket af ifrågavarande § införa en bestämmelse om inhemtandet af den i Sverige tillförordnade regeringens

utlåtande i mål, som handläggas i norskt-svenskt statsråd, alltså biträder det svenska statsrådet samma förslag.

Härvid vill svenska statsrådet emellertid, med afseende å de skiljaktigheter, som förefinnas mellan det 1885 från svensk sida framlagda förslaget och det nu förordade, särskildt betona, att det sistnämnda förslaget utöfver hvad ofvan angifvits, icke gör någon som helst rubbning i det nu bestående sättet för de ministeriella ärendenas handläggning och att således dylika ärendens föredragning fortfarande tillkommer den ledamot af svenska statsrådet, som är chef för utrikesdepartementet.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt hemställer det svenska statsrådet, att Eders Kongl. Maj:t, med gillande af det ifrågavarande förslaget till bestämmelser angående ändring af och tillägg till § 5 i den mellan Sverige och Norge upprättade riksakt, täcktes besluta dels att föreslå Sveriges Riksdag och Norges Storting att antaga samma förslag, dels ock att i hvartera rikets särskilda statsråd utfärda propositioner i ämnet.»

Hans excellens norska statsministern och de norska statsråden åberopade den norska regeringens betänkande samt instämde uti hvad det svenska statsrådet hemställt.

Härefter anmälde departementschefen i underdånighet, att han, för den händelse Hans Maj:t Konungen bifölle hvad det svenska och norska statsrådet hemställt, vore beredd att i svenskt statsråd föreslå nådig proposition till Riksdagen om antagande af ett tillägg till 11 § regeringsformen för att bringa stadgandena i denna § till öfverensstämmelse med den i riksakten föreslagna bestämmelsen derom, att ministeriella mål må kunna handläggas jemväl i sammansatt statsråd.

Till hvad statsrådet tillstyrkt behagade Hans Maj:t Konungen lemna nådigt bifall.

Ex protocollo
C. P. Hagbergh.

Gjenpart

af den Kongelige Norske Regjerings underdanigste Indstilling af 26:de Januar 1891, bifaldt ved Kongelig Resolution af 28:de s. M.

Chefen for Justits- og Politi-Departementet, Statsraad Arneberg, har underdanigst foredraget Følgende:

Ifølge derom modtagen Meddelelse har det i sammensat Statsraad den 17:de Januar sidstleden behaget Deres Majestæt at overdrage Medlem af den Norske Statsraadsafdeling i Stockholm, Statsraad Roll, og Chefen for det Svenske Justitie-Departement i Forening at udarbeide Forslag til Forandring af og Tillæg til den nu gjældende Rigsakt med Hensyn til Behandlingen af diplomatiske (ministerielle) Sager.

De nævnte Mænd have derpaa afgivet sit Forslag i underdanig Skrivelse af 22:de Januar saalydende:

»Ved Deres Majestæts naadigste Bestemmelse, afgiven i sammensat svensk-norsk Statsraad den 17:de Januar sidstleden, er det overdraget undertegnede Medlemmer af Deres Majestæts norske og svenske Statsraad i Forening at udarbeide Forslag til Rigsaktsbestemmelse angaaende Behandlingen af diplomatiske (ministerielle) Sager. Som Resultat af vore Overlægninger tillade vi os i Underdanighed at fremlægge følgende

Forslag

til Bestemmelser angaaende Forandring af og Tillæg til § 5 i den mellem Norge og Sverige oprettede Rigsakt.

Rigsaktens § 5 skal herefter lyde som følger:

»Saavel den norske Statsminister, som de tvende norske Statsraader, der følge Kongen, have Sæde og delibererende Stemme i det

svenske Statsraad, naar sammesteds forhandles Gjenstande, som angaa begge Riger. I saadanne Sager bör tillige den i Norge værende Regjerings Betænkning indhentes, medmindre Sagerne udfordre saa hastig Afgjøreelse, at Tid dertil ei gives.

Saa ofte hos Kongen i det norske Statsraad, naar og hvor det er samlet, Gjenstande forhandles, som angaa begge Riger, skulle tre Medlemmer af det svenske Statsraad ogsaa der have Sæde og Stemme, og bör, forsaavidt ikke en hastig Afgjøreelse paakræves, Udtalelse angaaende disse Gjenstande indhentes fra den tilforordnede Regjering i Sverige.

Diplomatiske (ministerielle) Sager, hvad enten de umiddelbart angaa begge Riger eller umiddelbart blot det ene, men tillige middelbart ogsaa det andet, saavel som Spørgsmaal om Udnævnelse af Gesandter hos fremmede Magter og Tjenestemænd ved Gesandtskaberne afgjøres af Kongen i Overvær af tre Medlemmer af hvert Riges Statsraad. Dog kan saadant Anliggende, hvis Kongen finder det tjenligt, foredrages i Statsraad sammensat saaledes som i første eller andet Afsnit af denne § er sagt. Ministeren for de udenrigske Anliggender har at foredrage diplomatiske (ministerielle) Sager og de ovenomhandlede Udnævnelser. Samtlige tilstedeværende Statsraadsmedlemmer skulle, inden Kongen fattet sin Beslutning, til Protokollen udtale sin Mening under den Ansvarlighed, hvert Riges Grundlov bestemmer.

Alle Meddelelser i diplomatiske (ministerielle) Sager til fremmede Magter eller til Kongens Gesandter i Udlandet skulle uden Hensyn til Gjenstandens Beskaffenhed ske gennem Ministeren for de udenrigske Anliggender.

En af Norges Storting ved Begyndelsen af dets Forhandlinger udnævnt Komité af indtil 20 Medlemmer samt Sveriges Rigsdags Konstitutions-Utskott er hver for sig berettiget til at fordre sig forelagt de over diplomatiske (ministerielle) Sager førte Protokoller, dog kun forsaavidt angaar almindelig kjendte og af Komitéen eller Utskottet angivne Tilfælde og skulle Protokollerne eller Afskrifter deraf udleveres Komitéen eller Utskottet efter Beslutning fattet af Kongen paa samme Maade som foran bestemt med Hensyn til Beslutninger i diplomatiske (ministerielle) Sager. Hverken udleveret Protokol eller noget af dens Indhold maa offentliggjøres, medmindre saadan Forföining paakræves af Bestemmelserne i den norske Grundlovs § 30 eller i den svenske Regjeringsforms § 106 eller § 107. I andre Tilfælde eller paa anden Maade, end nu er sagt, har Stortinget eller Rigsdagen ikke Ret til at

erholde sig udleveret Protokoller eller Aktstykker angaaende diplomatiske (ministerielle) Sager.»

Idet vi, som det vil sees, forövrigt har holdt os indenfor Rammen af de tidligere om Spørgsmaalet førte Forhandlinger, har vi fundet os foranledigede til at foreslaa, at det skal være Kongen forbeholdt at lade diplomatiske Sager behandle i sammensat Statsraad, saaledes at ikke alene den hidtil i saa Henseende befulgte Fremgangsmaade derigjennem erholder Stadfæstelse, men ogsaa Adgang aabnes til i videre Udstrækning at overføre diplomatiske Sager til Behandling i saadant Statsraad. Derhos har vi fundet at burde benytte Leiligheden til ogsaa at søge Rigsaktens § 5, 2:det Afsnit, givet et Tillæg om Indhentelse af den i Sverige tilforordnede Regjerings Betænkning i Sager, der behandles i norsk-svensk Statsraad, fuldstændigt svarende til Paabudet om Indhentelse af den Norske Regjerings Betænkning i Sager, der behandles i svensk-norsk Statsraad. Det har forekommet os, at der var saa meget større Opfordring til nu at give det nævnte Afsnit denne Udfyldning, som der, efter hvad ovenfor er antydnet, er Tale om at udvide det sammensatte Statsraads Virkekreds. Tillægget vil, saavidt de faktiske Forholds Forskjellighed medgiver, paa det her omhandlede Omraade indføre fuld gjensidig Ligestillethed, idet Tillægget ligesom den tilsvarende Bestemmelse i §:ens første Afsnit sigter til det regelmæssigt bestaaende Forhold, at i det Rige, af hvis Raad kun tre Medlemmer skulle deltage i det sammensatte Statsraad, er under Kongens Fravær indsat en Regjering.

Som foran nævnt har visse diplomatiske Sager efter gammel Praxis været behandlede i sammensat Statsraad. Heraf har fulgt, at Protokoller og Aktstykker i disse Sager er blevet forelagte Stortinget og Rigsdagen til konstitutionel Granskning, og vi forudsætter, at saa ogsaa vil blive forholdt, om det af os afgivne Forslag antages.»

Efterat denne Skrivelse var foredraget for Deres Majestæt i sammensat Statsraad den 23 Januar behagede det Deres Majestæt, overensstemmende med hvad Statsraadet enstemmigt tilraadede, at bestemme, at den Norske Regjerings Betænkning skulde indhentes angaaende det i Skrivelsen indeholdte Forslag.

I Henhold hertil skal Justits-Departementet, hvem Behandlingen af denne Sag tilfalder, tillade sig i Underdanighed at anføre Følgende:

Forslaget skiller sig fra det af Departementet under 15 Marts 1886 fremlagte Udkast hovedsagelig deri, at det aabner Adgang til at indbringe diplomatiske Sager til Behandling i sammensat Statsraad. Som det af Departementets i Aftryk vedliggende Foredrag (St. Prp. N:o 62 for 1886 Pag. 27) vil sees, var det Forudsætningen ved Departementets Udkast, at der ikke skulde ske nogen Forandring i de gjældende Regler om, hvilke Sager der er Gjenstand for ministeriel Behandling, og at Sager angaaende udenrigske Forhold saaledes fremdeles i samme Udstrækning som hidtil vilde blive at behandle i almindeligt sammensat Statsraad. Denne Forudsætning ligger, som det sees, ogsaa til Grund for det nu udarbejdede Forslag; men ved Siden deraf vil der ifølge Forslaget blive Adgang til efter Omstændighederne at overføre tillige andre Sager til sammensat Statsraad. Da Behandlingen i sammensat Statsraad i Almindelighed maa antages at afgive større Betyggelse end Behandlingen i ministerielt, maa den heromhandlede Forandring utvivlsomt ansees for at være en Forbedring, og man gaar ud fra, at Følgen af en Bestemmelse som den foreslaaede vil være, at alle diplomatiske Sager af nogen Betydenhed efterhaanden vil, forsaavidt ikke i de foreliggende Tilfælde særegne Forhold er tilstede, blive inddragne under sammensat Statsraad. En Betingelse for, at diplomatiske Sager i videre Udstrækning skal kunne behandles i sammensat Statsraad, antages det imidlertid at være, at der haves Sikkerhed for, at Forhandlingerne i Statsraadet og de sammesteds fremlagte Dokumenter kan, om det ansees nødvendigt, holdes hemmelige; i modsat Fald vil selvfølgelig de Sager, hvis Offentliggjørelse er utilraadelig, maatte afgjøres i ministerielt Statsraad. Overensstemmende med denne Betragtning sees ogsaa Forslaget i det Væsentlige uforandret at have gjengivet de i det tidligere Udkast indeholdte Bestemmelser, ifølge hvilke diplomatiske Sager er undtagne fra at forelægges den samlede Nationalrepræsentation, hvorunder det er forudsat, at — foruden Sager af den Slags, som hidtil har været behandlede i sammensat Statsraad — ogsaa andre i saadant Statsraad behandlede Sager i Regelen vil blive Gjenstand for sædvanlig Forelæggelse.

Efter den norske Grundlov har Stortinget hidtil i det Store taget ikke havt nogen statsretlig begrundet Adgang til at blive bekjendt med og öve konstitutionel Kontrol over diplomatiske Sagers Behandling, idet der — bortset fra § 26 — i Grundloven ingen anden Regel haves

om diplomatiske Sagers Behandling end, at Sagerne ikke skal foredrages i Statsraadet (§ 28), hvoraf, naar den sidst citerede § sammenholdes med § 75 *f*, følger, at Storthinget i Medhold af Grundloven ingen Adgang har til at öve kontrollerende Indflydelse paa andre diplomatiske Anliggender end de i § 75 *g* nævnte Forbund og Traktater. Den videre Adgang, Storthinget i saa Henseende faktisk har havt, støtter sig paa administrative Anordninger, der ved at overføre visse diplomatiske Sager til sammensat Statsraad indirekte har medført, at disse Anliggender er blevet undergivne almindelig Kontrol fra Storthingets Side. Heri vil ske Forandring ved de nu foreslaaede ovenfor nævnte Bestemmelser, der gennem sine Forskrifter i Tilslutning til den bestaaende Praxis vil give Storthinget en statsretlig begrundet Adgang til konstitutionel Granskningsret med Hensyn til diplomatiske Sager, svarende til den, som den svenske Rigsdag har. Ligestillethed mellem Rigerne vil saaledes i dette Punkt opnaaes gennemført.

Forslaget afviger ligeledes fra Departementets tidligere Udkast deri, at Ordene »hos Kongen» i sidste Afsnit samt Slutningstiradens 3:die Afsnit (»i Overensstemmelse med, hvad hvert Riges Grundlov herom foreskriver») er udeladte. Slöifningen af de förstnævnte Ord begrundes i den i Forslaget givne udvidede Adgang til at behandle diplomatiske Sager i sammensat Statsraad, der medfører, at den norske — ligesom eventuelt den svenske — Regjerings Betænkning kan komme til at indhentes i Sager, hvis Hemmeligholdelse er nødvendig. Paa Forelæggelsen af Betænkninger i Sager af den Slags, som tidligere er foreskrevet henlagt til sammensat Statsraad, vil Udslettelsen efter det ovenfor anførte ikke have nogen begrænsende Indflydelse. Udeladelsen af den omhandlede Slutningstirade maa fra norsk Synspunkt snarest regnes for en Fordel. Ordene kan, som det tildels alt har vist sig, være Gjenstand for forskjellig Tydning. Hvad de antageligvis nærmest har tilsigtet at skulle sikre, tiltrænger formentlig ikke att omgjørdes med nogen særegen Udtalelse i Rigsakten, idet det siger sig selv, at det maa tilkomme hvert Riges Grundlov, forsaavidt Rigsakten intet Modsat indeholder, til enhver Tid at bestemme, hvilke af Statsraadets Medlemmer der skal tiltræde Behandlingen af diplomatiske Sager.

De öfrige Ændringer, der er foretagne, er af underordnet Betydning og har væsentlig kun en redaktionel Karakter, naar undtages det Tillæg, der er givet §:ens andet Afsnit om, at den tilforordnede svenske Regjerings Betænkning betingelsesvis skal indhentes, för en Sag behandles i sammensat norsk-svensk Statsraad. Dette Tillæg tiltrænger

imidlertid, efter det i Præmisserne til Forslaget anførte ingen nærmere Belysning.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om Udenrigsministerens Nationalitet ligger det i Forslaget, ligesom i Departementets tidligere Udkast, at det i saa Henseende bestaaende Forhold lades uforandret.

Skjønt det Forslag, der saaledes nu er udarbejdet, ikke fuldt ud fyldestgjör, hvad der fra norsk Side maa fastholdes som det endelige Maal, antages Forslaget dog — ved at tilveiebringe Ligestillethed med Hensyn till Antallet af Medlemmer for hvert Rige i det ministerielle Statsraad, ved at give udtrykkelig grundlovsmæssig Hjemmel for diplomatiske Sagers Behandling i almindeligt sammensat Statsraad, samt ved at skaffe Stortinget densamme Adgang til konstitutionel Kontrol med Hensyn til diplomatiske Sagers Behandling, som der tilkommer Sveriges Rigsdag — at frembyde saa væsentlige Fordele for Norge, at Departementet ikke kan være i Tvivl om at maatte anbefale det. At der er aabnet Adgang til at indhente svensk tilforordnet Regjerings Betænkning i Tilfælde lignende dem, hvori der efter Grundlov og Rigsakt er Adgang til at indhente den Norske Regjerings Betænkning, findes tilsagt af Hensyn til Gjensidighedens Krav og turde derhos i enkelte Tilfælde stille sig som en faktisk Betingelse for at Behandling i sammensat norsk-svensk Statsraad vil blive benyttet istedetfor ministerielt Statsraad.

Departementet tillader sig saaledes i Underdanighed at tilraade, at der overensstemmende med det foreliggende Forslag befales udarbejdet Udkast til naadigste Propositioner til Norges Storting og Sveriges Rigsdag angaaende Forandring i Rigsaktens § 5, idet tilføies, at Departementet i Tilfælde vil være betænkt paa samtidig med Fremsættelsen af saadan Proposition betræffende Rigsakten at foranledige fremsat for Stortinget naadigst Proposition til en i Samklang med den eventuelle nye Rigsaktsbestemmelse staaende Forandring i Grundlovens §§ 28 og 75.

I Henhold til Foranførte, der af Statsraadets övrige Medlemmer tiltrædes, indstilles underdanigst:

»At det naadigst maa behage Deres Majestæt at befale Gjenpart af nærværende underdanigste Indstilling tilstillet det Kongelige svenske Justitie Departementet.»

In fidem.

H. Schlytter.

Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott lördagen den 31 januari 1891,

i närvaro af:

Hans excellens herr statsministern friherre ÅKERHJELM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve LEWENHAUPT,
Statsråden: herr friherre VON OTTER,
herr WENNERBERG,
friherre PALMSTIERNA,
friherre VON ESSEN,
friherre ÅKERHJELM,
ÖSTERGREN,
GROLL,
WIKBLAD.

2:o.

Sedan Hans Maj:t Konungen i sammansatt svenskt-norskt statsråd den 28 innevarande januari beslutit dels att föreslå Sveriges Riksdag och Norges Storting att antaga ett i det sammansatta statsrådet framlagdt förslag till bestämmelser angående ändring af och tillägg till § 5 i den emellan Sverige och Norge upprättade riksakt, dels ock att i hvarterdera rikets särskilda statsråd utfärda propositioner i ämnet, så uppläste departementschefen statsrådet Östergren nu förslag till sådan proposition, hvarefter departementschefen anförde, att då en sådan ändring af riksakten, hvarigenom denne skulle komma att innehålla en bestämmelse, som afveke från motsvarande stadgande i regeringsformen, ej lämpligen

borde vidtagas utan att öfverensstämmelse emellan de begge lagarne samtidigt åstadkommes, samt riksakten ej kunde ändras utan sammanstående beslut derom i begge rikena, hade det föreslagna stadgandets giltighet i propositionen gjorts beroende på förbehåll, som af nyss anförda skäl påkallades.

På statsrådets tillstyrkan täcktes Hans Maj:t Konungen i nåder gilla det upplästa förslaget sådant det finnes detta protokoll under litt. B bilagdt; och skulle i enlighet dermed nådig proposition till Riksdagen aflåtas.

Ex protocollo
C. P. Hagbergh.
